

Bettina Cruz Velázquez

GIZA ESKUBIDEEN
DEFENDATZAILEA

ENERGIA BERRIZTAGARRIAREN ALDE ILUNA BISTARA

“Energia berriztagarriaren inguruko eztabaida mahai gaineratzea lortu dugu, lorpena da; momentu honetan bada behintzat kontuan hartzen duen jenderik eta erakunderik. Atzera begiratzuz gero ez baitzen horrela. Hasieran galdegiten ziguten ea nola ausartzen ginen energia eolikoak zalantzan jartzen, ea zergatik geunden horren kontra, zerbait ona zela esaten ziguten. Baina ez, ez da berez ona den zerbait, ez da ona transnazionalen eskuetan. Ona izango litzateke komunitatearen eskutan balego, antolatutako erabiltzaileak erabili eta produzitu ahalko balute. Kasu horretan bai, energia berriztagarria ona litzateke”.

“Irabaziak beste ezer ikusten ez duten enpresen esku baldin badago energiaren produkzioa, ez da energia garbirik izanen”

Oaxacakoa (Mexiko) da Bettina Cruz Velázquez, giza eskubideen defendatzailea. Lurra eta Lurraldearen aldeko Tehuantepec-eko Istmoan Herri Indigenen Asanbladako kidea da. Bere bizilekuan kokaturik dauden megaproiektu eolikoek aurka borrokan, enpresa multinazionalen praktika suntsitzaileak salatu ditu, tartean Iberdrolarenak. Bere jardunagatik heriotza mehatxuak jasotakoa da.

AMAIA LEKUNBERRI ANSOLA XABI BOSCH

Mende hasieran, klima aldaketaren aurka egiteko konpromisoa hartuta, atzerriko enprekin akordioak egin zituen Mexikoko Gobernuak. Ondorioz, 28 parke eoliko eraiki dituzte Tehuantepeceko Istmoan. Kolonializazio forma berria dela diozu.

Bai, enpresa gehienak atzerritarrak baitira, espainolak asko. Berriz ari dira gure lurretaz jabetzen. Urrea eramatera datoz oster, energia elektrikoa da urre hori.

Aurreko gobernuak Oaxacako zenbait gune Zona Ekonomiko Berezi izendatu zituen, gobernu berriarekin testuingurua aldatu da. Enrique Peña Nieto gobernuburuak eskualdea hala izendatu zuen, Zona Ekonomiko Berezi. Hala ere, gobernu berriak zona ekonomiko horiek jada existitzen ez zirela esan zuen. Eremu horietan hainbat proiektu ari dira gauzatzen orain, eta Zona Ekonomiko Berezi izendatu ez arren, gobernu berean ari da jarduten: erraztasunak jartzen dizkie enpresei, bertan kokatu daitezten. Tehuantepec-eko Istmoan ozeanoarteko korridore multimodala

egin nahi dute, Ozeano Pazifikoa eta Atlantikoa lotuko litzatekeena. Munduko ekonomia nagusiak lotzea da asmo nagusia. Aparte, korridoreak barne hartzen ditu beste hainbat proiektu.

Zeintzuk dira?

Ozeanoarteko korridoreaz gain, gasbide bat Coatzacoalcos eta Salina Cruz artean eta portu berri bi ere egin nahi dituzte. Gasbidea gas naturala eroateko erabili nahi da, eta *fracking* bidez ustiatzea planteatzen ari dira. Horrez gain, hainbat meatze arro ere badaude. Bestetik, aipatu 28 parke eolikoak ditugu, orduko 3.000 megawatt produzitzen dutenak. Enpresa pribatuak Elektrizitate Batzorde Federalaren transmisio lineak darabiltzate, baina linea horiek ezin dute egun transmititzen dena baino gehiago transmititu. Hala bada, beste linea bat eraiki nahi dute, orduko gutxienez 3.000 megawatt gehiago produzitzeko. Linea hori Ixtepec-etik Yauatepec-eraino joango litzateke, Morelos Proiektu Integralarekin bat eginez. Hango kideak proiektu horren kontra ari dira borrokan. Borroka horretan hil zuten Samir Flores Soberanes.

Harresi bat ere bada tarteko, ezta?

Bai, Erdialdeko Amerikatik AEBetara doazen kideei muga zeharkatzea eragozteko murrua ere Tehualtepec-en eraiki nahi da. Guzti hau hala moduzko kontsultekin ari dira aurrera eramaten.

Kontsultak norekin?

Ustez herriarekin, baina izatez ez da hala. Legearen arabera jokatzan dute, herriari dei egiten diote kontsultetara. Baina gobernuaren asmoekin ados daudenak bertaratzen dira, paktuak eginak dituen alderdietakoa den jendea, edo kontraturen bat sinatu dutenak... jende gutxiarekin ari dira lurren desjabetzari abala ematen.

Agintarientzat enpresak dira baliotsu, ez gu; gu estorbu bat besterik ez gara beren planteamendua gauzatzeko orduan. Ez dute pentsatzen herri indigena gisa gure lurretan lasai eta gure mundu ikuspegiarekin duinki bizitzeko eskubiderik dugunik. Bigarren edo hirugarren mailako herritarrak gara. Haien begietara baliotsuak ez gara gu, baizik eta guk daukaguna: errekurso naturalei dago kienez aberatsa den lurraldea.

Lurren desjabetzaren aurrean erresistentzia jarrera hartzeak, aldiz,

arriskuan jartzen zaituztete.

Bai, enpresa horiek aurka borroka egiteak dakar norbere bizia arriskuan jartzea. Bertatik ihes egin behar izan dugu inoiz, hil gintzaten ekiditeko.

Enpresa eolikoak eta antolatutako delinkuentek lagunak dira. Enpresentzako babes modura jarduten dute. Horrek eragin du komunitatean konfrontazioa, biolentzia eta ikuspegi ezberdinen artean liskarra egotea.

Komunitatean nabaritutako da horrek eragindako kaltea.

Gobernuak eta enpresek diotena balioztatzen dute batzuek, diru apur baten truke. Eta kontra gaudenok, defentsan ari garenok, mehatxatu egiten gaituzte. Adibidez, proiekturen bat guk egindako zeozergatik denbora batez gelditu behar badute, kontratuak sinatu dituztenei ondokoa esaten diete: "Ez dizuegu dirurik ematen horiek egiten ari direnagatik". Horrek gure ehun soziala suntsitzen du, herri indigenok existitzen jarraitzeko daukagun gauzarik garrantzitsuena.

Enpresak jendea engainatuz heldu direla diozu. Nola egin dute iruzur?

Eskainiaz heldu dira, enpresa guztiek alde gutzietan egiten duten bezala. Eskaini

dute lana, garapena... baina izatez mexikar herriaren eta landaren txirotasunaz profitatu dira. Jendea erabili dute, engainatu dute. Zeren enplegurik ez da. Parke eoliko baten sorrerak, asko jota, urtebete irauten du; urte horretan bertakoentzat lana egongo da, peoi gisa. Behin parkea amaituta, ez da horientzat lan gehiago izanen. Hemendik [Europatik] eramaten dute jendea hara [Mexikora] lanera.

Iruzurra ere dei geniezaioke energia berriztagarriaren izenean ingurunearekiko errespetutsu agertzeko enpresa horien joerari, ezta?

Bai, hor dago kapitalismo berdea ere. Energia berriztagarria ez da berez ona. Aerosorgailu baten atzean zer dagoen behatzen badugu, meatzaritzarekin edo petrolioarekin topo egingo dugu, baita langileen lan indarraren esplotazioarekin ere. Parke eolikoek, berez, landa, lurra eta ura kutsatzen dituzte. Besteak beste, turbinek olioia daukate, lurrera zein uretara heltzen dena; horrez gain, parke bat eraikitzeke eremua deforestatzen dute, ekosisteman albo kalteak eraginez.

Energiaren produktzioa irabaziak beste ezer ikusten ez duten enpresen esku baldin badago, ez da energia garbirik izanen. ●